

УДК 342.72/.73

Сацюк А.О.

студ. гр. Ю-112 НУ «Запорізька політехніка»

КОНСТИТУЦІЙНІ ПРАВА, СВОБОДИ ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В ХОРВАТІЇ

Права, свободи і обов'язки людини є темою століть до якої завжди спрямовано багато уваги. Забезпечення захисту та підтримки цього питання повинно бути ключовим аспектом національних політик та стратегій. Адже, події, що відбуваються у світі, серед яких повномасштабне російське вторгнення на терени України 24 лютого 2022 року наочно демонструє нехтування та зверхнє ставлення до прав, свобод та обов'язків одних людей до інших. Війна в Україні змінила життя всіх українців і для того, щоб зменшити ризики для свого життя вони тимчасово виїхали до різних країн світу в тому числі й до Республіки Хорватія. Станом на січень 2024 року в цій країні було 23180 переселенців з України [1]. Оскільки будь-який наш співвітчизник *за кордоном зобов'язаний дотримуватися законодавства країни перебування, то обізнаність своїх прав, свобод та обов'язків, які закріплені в їхній Конституції допоможе їм швидше адаптуватися.*

Аналіз конституційних норм Розділу III Конституції Хорватія [2] вказує на те, що в Основному законі закріплені три підгрупи прав і свобод: а) особисті права закріплюють ключові права людини та громадянина Республіки Хорватія, такі як право на життя (ст. 21), гарантії справедливості, гуманного поводження та повагу до своєї гідності (ст. 25), невинуватість (ст. 28), недоторканність житла (ст. 34), особисте та сімейне життя (ст. 35); б) політичні права, де визначаються важливі аспекти виборчих прав громадян (ст. 45).

Окрему групу прав складають економічні, соціальні та культурні права (ст.48–70), котрі, зокрема, гарантують право власності та рівність підприємців, сприяючи економічному прогресу та соціальному процвітання (ст. 48, 49). Це доповнено правом на працю (ст. 55), гарантією прав працівників (ст. 56) та їх сімей на соціальне забезпечення (ст. 57), правом на допомогу для слабких, немічних або інших осіб (ст. 58). Також, передбачено право на охорону здоров'я (ст. 59) та на здоровий спосіб життя (ч. 1 ст. 70), об'єднуючи аспекти соціальної та медичної підтримки, права на освіту (ст. 66).

Відносно передбачених Конституцією Хорватії свобод, то вони які є різноманітні та широкоаспектні: свобода пересування (ч. 1 ст. 32), думки (ч. ст. 38), совісті та віросповідання, демонстрації (ст. 40), вибір праці (ст. 55). Особлива увага приділяється свободі преси, об'єднань та творчості (ч. 1 ст. 69), свобода і конфіденційність кореспонденції (ч. 1 ст. 36).

У цілому, конституція створює правовий фундамент для суспільства, де громадяни можуть вільно виражати себе, об'єднуватися та займатися творчістю, підтримуючи цінності демократії та гідного життя для всіх. Їх наявність в такій кількості сприяє сталому розвитку і високому рівню життя людей та громадян в Хорватії, тим самим сприяючи гармонійному функціонуванню суспільства, та демократичним цінностям.

Окрім, уже зазначених прав і свобод, особливим закріпленням в Основному Законі Хорватії є обов'язки людини та громадянина. З урахуванням умов існування західної концепції прав людини законодавство Хорватії встановило малу кількість конституційних обов'язків, тому що головне місце в Конституції Хорватії все ж таки посідає забезпечення прав і свобод людини. У чинній Конституції Республіки Хорватія нараховується шість обов'язків: 1) усі особи зобов'язані дотримуватися Конституції і закону та поважати правовий порядок Республіки Хорватія (ч. 2 ст. 5); 2) військова служба і оборона Республіки Хорватія є обов'язком (ст. 47); 3) майно передбачає зобов'язання (ч. 2 ст. 48); 4) діти зобов'язані піклуватися про своїх літніх та немічних батьків (ч.4 ст. 64); 5) захист дітей та немічних осіб є обов'язком усіх (ч. 1 ст. 65); 6) обов'язкова освіта є безоплатною згідно з законом (ч. 2 ст. 66).

Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати, що Конституція Хорватії, підтримуючи баланс між правами та обов'язками, виступає основою для гармонійного розвитку суспільства, забезпечуючи конституційні права, свободи та обов'язки громадян. Закріплення цих аспектів на конституційному рівні сприяє налагодженню зв'язків між владою та суспільством, сприяючи ефективними шляхами досягнення захищеності людини та громадянина в Хорватії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Interfax-Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/972650.html>

2. Конституція Хорватської Республіки. *Бостан С. К. Конституції постсоціалістичних країн Європейського Союзу : хрестоматія.* Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка, 2019. С. 325–368.
